

Дата: 20.09.2023

Група 26

Урок 3-4

Тема: Громадянська участь у житті суспільства

Мета: визначити роль громадянина у демократизації суспільства

Матеріали до уроку

Для розвитку демократії важливим є виконання людьми багатьох суспільних функцій, пов'язаних з їхнім статусом громадянина. Проте інститути демократії лише відкривають нам дорогу до успіху, не усуваючи ризику невдач. Демократія є певним викликом, адже втілення в суспільне життя демократичних цінностей залежить виключно від громадян. Однією з основних ознак демократії є участь громадян в управлінні країною.

Участь у керуванні країною не лише право, а й обов'язок. Воно може виявлятися в різних формах: наприклад, у висуванні своєї кандидатури на виборах, у голосуванні, поінформованості про політичне життя країни, обговоренні проблем, що хвилюють суспільство, відвідуванні зборів і мітингів, роботі в недержавних добровільних організаціях, сплаті податків і навіть у вираженні протесту. Така участь громадян в управлінні сприяє зміцненню демократичного суспільства.

Громадяни демократичної держави беруть на себе відповідальність за долю суспільства, у якому живуть із власної волі. Тоді, коли люди зазнають невдачі, вони нікого не звинувачують, крім самих себе, адже розуміють, що мають таку владу, яку самі собі обрали.

У період швидкоплинних змін особлива потреба відчувається в активних, поінформованих та відповідальних громадянах. Проте люди не народжуються зі знаннями про демократичний лад та його цінності — здібностям грамотної та відповідальної участі в суспільному житті потрібно навчатися впродовж життя.

Громадянськість особистості	
Якості особистості	Відповідальність, гідність, рішучість, наполегливість, витриманість
Особистісна позиція	Активна
Соціально-ціннісні орієнтації	Демократичний устрій суспільства, соціальний захист, свобода, незалежність, культура соціально-політичних відносин, пошана до закону, суверенітет особи, готовність до захисту прав і свобод, патріотизм, державність
Індивідуальні способи дій	Цілеспрямованість, ініціативність

Активна громадянська позиція — усвідомлено обрана людиною життєва позиція, що базується на громадянських цінностях та спрямована на ідеали демократичного суспільства

До традиційних форм громадської участі належать:

- регулярна участь у виборах;
- активна участь у діяльності громадських організацій, що опікуються проблемами спільноти;
- активна діяльність у розв'язанні соціально значущих проблем;
- контакти з представниками місцевих органів влади щодо конкретної проблеми;
- меценатство та грошова підтримка громадських і благодійних організацій

Форми соціальної активності громадян у межах владних інституцій

Усі люди живуть у суспільстві, але всі вони неоднаковою мірою залучені до нього. Іншими словами, у житті однієї людини спілкування з іншими людьми посідає набагато важливіше місце, ніж у житті іншої. Громадян, які з власної ініціативи беруть участь у загальних для спільноти заходах, спрямованих на вирішення проблем усієї спільноти, називають соціально активними.

Важливими ознаками соціальної активності особистості є сильне, стале прагнення впливати на соціальні процеси та дієва участь у суспільних справах, прагнення змінити, перетворити або, навпаки, зберегти, зміцнити існуючий соціальний лад, його форми та елементи. Отже, соціально активна людина не просто активно виражає своє ставлення до певних соціальних проблем, але й докладає зусиль для їх вирішення.

У демократичному суспільстві існує чимало способів соціальної активності. Деякі з них було розглянуто в попередніх темах. Це, наприклад, право кожного громадянина України брати участь у місцевому самоврядуванні. Реалізувати це право він може, узявши участь у:

- місцевому референдумі;
- місцевих виборах (депутатів місцевої ради, інших посадових осіб місцевого самоврядування);
- загальних зборах (конференції) громадян за місцем проживання;
- місцевих ініціативах;
- громадських слуханнях;
- роботі органів самоорганізації населення.

Місцевий референдум — це форма прийняття територіальною громадою рішень із питань, що належать до відання місцевого самоврядування, шляхом прямого голосування. Виключно місцевими референдумами вирішуються питання про найменування або перейменування сіл, селищ, міст, районів, областей.

Загальні збори громадян за місцем проживання — це зібрання всіх або частини жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення. Їх скликають за місцем проживання в разі необхідності, але не рідше одного разу на рік для обговорення найважливіших питань місцевого життя. До компетенції зборів належить велика кількість питань, що стосуються всіх сфер життя громади й місцевого самоврядування.

Соціальна активність — сукупність форм людської діяльності, свідомо орієнтованої на вирішення завдань, що постають перед соціальною спільнотою, суспільством.

Волонтерська діяльність (волонтерство) (від фр. *volontaire* — доброволець) — добровільна, безкорислива, соціально спрямована неприбуткова діяльність окремих людей або організацій. Вона є формою благодійництва та однією із засад громадянського суспільства.

ВИДИ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ

РІВНІ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ

Члени територіальної громади мають право ініціювати розгляд у раді (у порядку місцевої ініціативи) будь-якого питання, що стосується місцевого самоврядування. Внесена до розгляду належним чином місцева ініціатива має бути обов'язково розглянута органом самоуправління.

Територіальна громада має право проводити громадські слухання з питань, винесених законом до сфери її відання. Громадське слухання — це офіційне засідання місцевої ради, органу місцевої влади або місцевого самоврядування, на якому депутати та посадові особи ознайомлюються з думками, враженнями, зауваженнями та пропозиціями жителів міста (села, селища, району) із проблеми чи заходу, які орган влади збирається реалізувати. Головними ознаками громадських слухань, які роблять їх одним із найбільш ефективних інструментів спілкування громадянина з владою, є те, що:

- кожен охочий може взяти участь у громадських слуханнях — як фізична особа, так і представник тієї чи іншої організації;

- на відміну від усіх інших форм громадської участі, громадські слухання проводять безпосередньо перед прийняттям владою того чи іншого рішення; Громадські слухання можуть також провести з метою:

- дізнатися думку громадян щодо тактики, стратегії керівництва міста (села, селища), правильності прийнятих керівництвом рішень;

- ознайомити громадян із планами керівництва територіальної громади та результатами його діяльності (заслуховування керівництва громади);

- забезпечити прозорість діяльності органів і посадових осіб місцевого самоврядування задля підвищення довіри в жителів до місцевої влади;

- отримати пропозиції та поради від членів громади щодо розв'язання поточних проблем та підтримки громади в разі лобювання її інтересів перед іншими владними структурами;

- отримати поради від жителів міста (села, селища) — споживачів послуг, як краще розв'язати певну проблему.

Проте й поза межами владних інституцій існують способи вияву позиції щодо того чи іншого питання, важливого для суспільства.

Участь людини в таких масових заходах, як демонстрації, мітинги, пікети, марші та походи, уже є формою соціальної активності. У такий спосіб вона демонструє іншим свою підтримку тієї чи іншої спільноти, її цінностей, уявлень про найкращий шлях розвитку для соціуму.

Активна участь громадянина в інституціях місцевого самоврядування є однією з основ побудови демократичного громадянського суспільства.

Волонтерська діяльність

Однією із форм соціальної активності та важливим чинником побудови громадянського суспільства є волонтерська діяльність. Вона може відбуватися як організовано, волонтерськими групами за підтримки державних та громадських організацій, так і безсистемно, у вигляді спонтанної допомоги іншим людям. Переважно це хворі, люди з особливими фізичними потребами, літні люди, безпритульні, багатодітні сім'ї та сироти. Волонтерство також може спрямовуватися на будь-яку особу чи групу осіб, що потребують допомоги.

Спектр благодійної діяльності волонтерів дуже великий. Вони можуть виступати організаторами заходів, спрямованих на залучення широкого загалу: освітніх проєктів, змагань, фестивалів, концертів, збору коштів та речей для благодійних ініціатив. Крім цього, самі волонтери можуть безкоштовно працювати консультантами з юридичних та фінансових питань, веб-розробниками, перекладачами, соціальними робітниками тощо.

У Європі волонтерство є одним із давно усталених соціальних інституцій. У 2012 р. було затверджено Європейську хартію прав та обов'язків волонтерів, що встановлює стандарти волонтерської діяльності та рекомендації. Існують рекомендації Агенції ООН із волонтерства, що пропонують способи ефективної взаємодії волонтерів із державними органами влади. Для розвитку міжнародної волонтерської діяльності серед молоді було створено Європейську конвенцію про заохочення міжнародної довгострокової волонтерської служби для молодих осіб, яка встановлює правову основу для міжнародного волонтерства. Таким чином, європейське

волонтерство має чіткі стандарти діяльності. В Україні правовий статус волонтерської діяльності перебуває в стадії формування.

Домашнє завдання:

ПІДРУЧНИК: Васильків І. Д. Громадянська освіта. Інтегрований курс, рівень стандарту: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. // І. Д. Васильків, В. М. Кравчук, О. А. Сливка, І. З. Танчин, Ю. В. Тимошенко, Л. М. Хлипавка. – Тернопіль: Астон, 2018. – 256 с.

1. Опрацювати ст. 116-120 та 120-124 підручника
2. Зробити конспект уроків 3-4
3. Підготувати повідомлення про діяльність волонтерів у світі або сучасній Україні.

**Виконані завдання надсилайте мені на електронну пошту
nataliia_matvieieva@ukr.net.**

**У темі листа ОБОВ'ЯЗКОВО
вказати ПІБ, номер групи, номер уроку і дату.**
